

ODZNAKI ORDERÓW I ODZNACZEŃ

ODZNAKI

Żołnierze na umundurowaniu mogą nosić odznaki krajowe lub zagraniczne, wojskowe lub niewojskowe:

- 1) orderów i odznaczeń,
- 2) absolwenckie,
- 3) honorowe,
- 4) pamiątkowe,
- 5) jubileuszowe,
- 6) okolicznościowe,
- 7) organizacyjne (równorzędne).

ZASADY NOSZENIA ODZNAK ORDERÓW I ODZNACZEŃ

Odznaki **orderów i odznaczeń**:

- 1) **nosi się** na kurtce munduru galowego podczas:
  - uroczystości państwowych z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu lub Prezesa Rady Ministrów,
  - uroczystych obchodów świąt narodowych i wojskowych,
  - wręczania odznak orderów i odznaczeń.

- 1) **można nosić**, stosownie do zaleceń określonych przez organizatora, na kurtce munduru:

- służbowego w okolicznościach, dla których nosi się je na kurtce munduru galowego,
- galowego i służbowego podczas innych uroczystości państwowych.

Baretki orderów i odznaczeń:

- **nosi się** na kurtce munduru galowego i wyjściowego oraz bluzie wyjściowej marynarskiej,
- **można nosić** na kurtce munduru służbowego, bluzie olimpijce oraz koszulo-bluzie ubioru wyjściowego.

Miniaturki orderów i odznaczeń można nosić na półfraku i żakiecie ubioru wieczorowego.

UWAGA:

¹ Co najmniej jedną odznakę orderu lub odznaczenia lub więcej w rzędach, maksymalnie osiem odznak w jednym rzędzie (do czterech obok siebie, powyżej czterech wstążki podkłada się pod siebie tak aby zajęły szerokość czterech odznak), kolejne rzędy nosi się tak aby odznaki wyższego rzędu przysłaniały do połowy odznaki niższego rzędu.

² Symetrycznie, nie więcej niż trzy baretki w jednym rzędzie, na koszulo-bluzie, bluzie olimpijce oraz kurtce munduru. W Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych kolejne rzędy barettek przesuwają się o 2 mm w stosunku do poprzedniego.

³ W jednym rzędzie, nie więcej niż cztery miniaturki orderów i odznaczeń.

ODZNAKI

absolwenckie, honorowe, pamiątkowe, jubileuszowe, okolicznościowe, organizacyjne (równorzędne)

Odznaki absolwenckie, honorowe, pamiątkowe, jubileuszowe, okolicznościowe, organizacyjne (równorzędne):

- 1) nosi się na kurtce munduru galowego, wyjściowego oraz bluzie wyjściowej marynarskiej,
- 2) można nosić na kurtce munduru służbowego.

Na górnych kieszeniach kurtek munduru Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych nosi się:

- 1) na prawej kieszeni – nie więcej niż dwie odznaki **absolwenckie, honorowe lub niewojskowe**,
- 2) na lewej kieszeni – nie więcej niż dwie odznaki **pamiątkowe, okolicznościowe lub jubileuszowe**,
- 3) na środku prawej i lewej połowy patki prawej kieszeni – po jednej odznace **honorowej, jubileuszowej, okolicznościowej i organizacyjnej (równorzędnej)**.

Na kurtce munduru Wojsk Lądowych można nosić (lekko pochyloną w stronę rękawa, na wysokości 55 mm nad lewą górną krawędzią patki górnej kieszeni):

- 1) oznaka **instruktora spadochronowego**,
- 2) oznaka **skoczka spadochronowego**.

Na kurtce munduru oraz bluzie olimpijce Sił Powietrznych oraz Marynarki Wojennej można nosić¹:

- 1) oznaka **pilota i nawigatora** (na wysokości 90-100 mm powyżej lewej górnej kieszeni, w linii pionowej guzika),
- 2) odznaki **specjalności lotniczo-technicznych i instruktora spadochronowego** (na wysokości 55 mm powyżej górnej lewej kieszeni),
- 3) oznaka **skoczka spadochronowego** (na wysokości 90-100 mm nad prawą górną krawędzią, na styku kołnierza z wyłogiem).

Odznakę za rany i kontuzje nosi się symetrycznie bezpośrednio nad baretkami.

UWAGA:

¹ W przypadku posiadania:

- **odznaki pilota lub nawigatora i odznaki instruktora spadochronowego** - w **Siłach Powietrznych** odznakę instruktora spadochronowego nosi się w miejscu odznaki skoczka spadochronowego – na wysokości 90-100 mm nad prawą górną krawędzią, na styku kołnierza z wyłogiem.
- **odznaki pilota lub nawigatora i odznaki instruktora spadochronowego** - w **Marynarce Wojennej** odznakę instruktora spadochronowego nosi się w miejscu odznaki skoczka spadochronowego.

ODZNAKI

absolwenckie, honorowe, pamiątkowe, jubileuszowe, okolicznościowe, organizacyjne (równorzędne)

Na kurtce munduru Marynarki Wojennej lub bluzy wyjściowej marynarskiej nosi się:

- 1) odznaki, których jeden z wymiarów nie przekracza 40 mm: **absolwenczką uczelni wojskowej lub cywilnej, wojskowej szkoły zawodowej, kursów specjalistycznych oraz inne równorzędne** odznaki wojskowe i niewojskowe

(na prawej stronie kurtki munduru w odległości 60-80 mm na zewnątrz drugiego górnego prawego guzika, a na bluzach wyjściowych marynarskich 80-120 mm poniżej rozcięcia dekoltu i 80-120 mm w prawo od środka przodu bluzy, nie więcej niż dwie, kolejna w odległości 10 mm w kierunku rękawa),

- 2) odznaki, których wymiary nie przekraczają 40x40 mm: **honorowe, stowarzyszeń i sportowe**

(na prawej stronie kurtki munduru 10 mm na zewnątrz pierwszego górnego prawego guzika, a na bluzie wyjściowej marynarskiej 10 mm powyżej odznaki wymienionej w punkcie 1, nie więcej niż dwie, kolejna w odległości 10 mm w kierunku rękawa),

- 3) odznakę **pamiątkową**

(na lewej stronie kurtki munduru, na wysokości drugiego guzika, w linii pionowej pierwszego lewego guzika, nie więcej niż dwie, kolejna w odległości 10 mm, na bluzie wyjściowej marynarskiej – symetrycznie do oznak wymienionych w punkcie 1),

- 4) odznaki „**Marynarz Okrętów Wojskowych**”, oraz **Marynarz Jednostek Pływających**

(na prawej stronie kurtki munduru i bluzy wyjściowej marynarskiej, symetrycznie 60-80 mm nad odznakami wymienionymi w punkcie 1 i 2, a na swetrze oficerskim na lewej stronie, symetrycznie bezpośrednio nad odznaką stopnia wojskowego),

- 5) odznakę „**Dowódca Okrętu**”

(aktualnie pełniący obowiązki dowódcy okrętu – na prawej stronie zgodnie z punktem 2, a osoba która pełni obowiązki dowódcy okrętu – na lewej stronie, 10 mm symetrycznie nad baretkami),

- 6) odznaki **pilota, nawigatora, specjalności lotniczo-technicznych i instruktora spadochronowego**

(na lewej stronie, 30-40 mm symetrycznie nad baretkami),

- 7) odznakę **skoczka spadochronowego**

(na prawej stronie kurtki munduru, bluzy wyjściowej marynarskiej, 60-80 mm nad odznakami wymienionymi w punkcie 1).

ZASADY PIERWSZEŃSTWA

Odnaki, baretki lub miniaturki orderów i odznaczeń nosi się w kolejności ich starszeństwa: nadane przez Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej; w ostatniej kolejności odznaki, baretki lub miniaturki orderów i odznaczeń zagranicznych.

Odnaki:

- 1) **krajowe mają pierwszeństwo przed odznakami zagranicznymi, a odznaki wojskowe przed odznakami niewojskowymi,**
- 2) **orderów i odznaczeń obcych państw nosi się po odznakach polskich orderów lub odznaczeń** w sposób określony w przepisach tych państw, chyba że nie jest to możliwe do spełnienia (wtedy stosuje się zasady noszenia dla odznak krajowych),
- 3) **orderów i odznaczeń obcych państw można nosić przed polskimi odznakami** podczas:
  - uroczystych wystąpień związanych z wręczeniem odznak orderu lub odznaczenia obcego państwa,
  - uroczystych wystąpień wobec oficjalnych przedstawicieli obcego państwa (zawieszoną na wielkiej wstędze odznakę orderu tego państwa).

Jeżeli zachodzi konieczność określenia pierwszeństwa umieszczania odznak to wyższa w hierarchii jest:

- górna i prawa część każdej kieszeni i patki,
- górna i zewnętrzna prawa część wyłogu kurtki munduru.

KOLEJNOŚĆ NOSZENIA WYNIKAJĄCA ZE STARSZEŃSTWA

Odnaki Orderów:

- 1) Order Orła Białego,
- 2) Order Wojenny Virtuti Militari klasy od I do V,
- 3) Order Odrodzenia Polski klasy od I do V,
- 4) Order Krzyża Wojskowego klasy od I do III,
- 5) Order Krzyża Niepodległości klasy I do II,
- 6) Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy od I do V.

Odnaki Odznaczeń:

- 1) Krzyż Walecznych,
- 2) Krzyż Wojskowy,
- 3) Krzyż Zasługi za Dzielność,
- 4) Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami,
- 5) Krzyż Wolności i Solidarności,
- 6) Medal Virtus et Fraternitas,
- 7) Złoty Krzyż Zasługi,
- 8) Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami,
- 9) Srebrny Krzyż Zasługi,
- 10) Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami,
- 11) Brązowy Krzyż Zasługi,
- 12) Wojskowy Krzyż Zasługi z Mieczami, Wojskowy Krzyż Zasługi, Morski Krzyż Zasługi z Mieczami, Morski Krzyż Zasługi, Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami, Lotniczy Krzyż Zasługi (równorzędne między sobą w stopniu z Mieczami, równorzędne między sobą w stopniu bez Mieczy),
- 13) Medal za Ofiarność i Odwagę,
- 14) Medal Złoty za Długoletnią Służbę,
- 15) Medal Srebrny za Długoletnią Służbę,
- 16) Medal Brązowy za Długoletnią Służbę,
- 17) Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie,
- 18) Gwiazda Afganistanu, Gwiazda Czadu, Gwiazda Iraku, Gwiazda Konga, Gwiazda Morza Śródziemnego, Gwiazda Załogi Lotnicze (równorzędne między sobą).

Odnaki innych odznaczeń nosi się po wyżej wymienionych odznakach w kolejności ich otrzymania.

